

VATANDAŞLAR ARASINDA DOĞRU BİLİNEN YANLIŞLAR

Sağlıksız bilgi cirit atıyor

Ülkemizde sağlık hizmetlerinin sağlıksız bir şekilde tüketildiğine dikkat çeken uzmanlar; birçok vatandaşın sağlık hizmetlerini nereden ne şekilde alacağına, uygulamalarda nelere dikkat edeceğine; dost, akraba ve komşu tavsiyeleriyle karar verdiklerini belirtiyor. Hasta dogmatik bilgilere daha çok inanıyor. Gidişat kaygı verici...

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan vatandaşların sağlık hizmetleri hakkında gerekli bilgilere sahip olmadıklarını söyleyen Mardin Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde görevli uzman Dr. Adem Özden, görev yaptığı 10 yıl içerisinde sağlık hizmetlerini yerine getirirken karşılaştığı dogmatik bilgiler ve hatalar hakkında bilgi verdi. "Sağlık hizmetinin günlük yaşamda tükettiğimiz birçok hizmetin arasında en önemlisidir" diyen Dr. Özden, "Sağlık hizmetlerinden faydalanan birer tüketici olan hastalar, 'sağlık hizmetini' alırken nelere dikkat ediyorlar ve nelere inanıyorlar. Kuaföre giderken, dışarıda yemeğe çıkarken, market alış verişinde veya bir elbise diktirirken seçimlerde birçok objektif kriter sıralanabilmektedir. 'Sağlık hizmetini nereden, ne şekilde alacağınıza, uygulamalarda nelere dikkat edeceğinize nasıl karar veriyorsunuz?' şeklinde bir soru karşısında çoğu zaman dost, akraba, komşu tavsiyesi ve dogmatik bilgiler dışında pek bir şey söylenemez. Bunun sonucunda, sağlık ocağından alınacak bir hizmet için fakülte hastanesine başvurulabilmekte, aslında cildiye doktoru tarafından tedavi edilmesi gereken bir hasta, kadın doğum uzmanları arasında mekik dokuyabilmekte veya basit bir istirahat ile şifa bulabilecek hasta, onlarca tablet ilaç yutup midesini bozabilmektedir. Geri dönüşü olmayan zararlara maruz kalmamak için bu konularda bilinçlenmeli ve tercihler ona göre yapılmalıdır" dedi.

Bölgede vatandaşların sağlık hizmetlerini tüketirken yapılan hatalar hakkında bilgi veren Dr. Özden, hizmet alınacak sağlık biriminin genelde yanlış seçildiğini, hastaların önemli bir kısmının birinci basamak sağlık kuruluşlarında (sağlık ocaklarında) teşhis ve tedavilerini yaptırabilecekken, gereksiz yere ikinci basamak sağlık kuruluşlarında (devlet hastane-

Her derde deva olmayan görüşler!

Mardin Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Uzmanı Dr. Adem Özden, sağlık hizmetlerinin tüketilmesinde yaşanan diğer hatalar hakkında ise şu bilgileri verdi:

➤ **Serum her derde devadır** Serum genelde ağızdan sıvı alamayan veya vücutta aşırı olan sıvı kaybını ağızdan tamamlayamayan hastalara verilen bir tedavidir. Nadiren ilaç vermek veya kandaki birtakım maddelerin dengesini sağlayabilmek için de verilir. Ancak bölgemizde özellikle de çocuk hastaların tedavisinde gerekli gereksiz oldukça sık başvurulan bir tedavidir. Hatta öyle ki, hastalar bazen kendi kafalarına göre eczanelerden serum alıp herhangi bir hastalık için serum taktırabilmektedirler. Hele hele serum B vitamini içeren ilaçlarla renklendirilmişse bu serumun her derde deva geldiği gibi yaygın ve yanlış bir kanı vardır.

➤ **Doktora danışmadan eczaneden şikayete göre ilaç almak** Çoğu zaman yararından çok zararı olan bu davranışla sıkça karşılaşılmaktadır. Örneğin; mide ağrısı için ağrı kesici alan bir hasta, mide kanamasına kadar varan kötü duruma sebebiyet verebilmektedir.

➤ **Şikayetler hafifler hafiflemez ilaçları kesmek** Birçok hasta şikayetleri ortadan kalktığında tamamen iyileştiği zannıyla ilaçlarını kesmektedir. Oysaki, o hastalık halen vücutta aktif olabilmektedir. Bu nedenle, tam bir iyileşme için hekimlerin önerdiği sürede ilaçlar kullanılmalıdır.

➤ **Gelişigüzel vitamin ve mineral kullanmak** Özellikle gazetelerin sağlık köşelerindeki yönlendirmelerle, vitaminler bir nevi hayat kurtarıcı olarak sunulmaktadır. Hatta nerdeyse her şikayete, hastalığa ve yaşlanmaya iyi gelen bir vitamin bulunmuş gibidir. Ülkemiz gibi her türlü sebze ve meyvenin bolca bulunduğu ve beslenme probleminin genelde bulunmadığı bir tarım ülkesinde çok özel durumlar dışında vitamin kullanımı gerekmemektedir. Ama buna rağmen hastalardan sıkça duyduğumuz cümlelerden biri 'Antibiyotiğin yanında bir vitamin verin de bana ağır gelmesin'dir.

➤ **Büyük merkezin doktoru daha iyidir** Hastaların gözünde Mardin'in doktoru Kızıltepe'nin doktorundan, Diyarbakır'ın doktoru Mardin'in doktorundan, Ankara'nın doktoru Diyarbakır'ın doktorundan daha iyidir gibi bir düşünce azımsanmayacak düzeydedir. Aslında aynı fakültelerden aynı eğitimle mezun olan hekimler, Türkiye'nin çeşitli illerine dağılmaktadır. Bu nedenle, kendi yerleşim biriminde hizmet alabilecek hastalar bazen kilometrelerce uzağa gidebilmektedir.

➤ **Şikayetimi söylemeyeyim, doktor bilsin derdimi** Doktorların teşhisinde hastalardan alınan bilgilerin önemli yeri vardır. Ancak bazen hastaların ağzını bıçak açmaz. 'Madem doktordur, o bilsin derdimi' diyen hasta, şikayetlerini veya daha önce aldığı teşhisleri saklar.

➤ Hastadaki "iyi doktor" zihniyeti, tedavileri etkiliyor, hastanelerde sorunlara yol açıyor.

lerinde) yığılmalara yol açtığını söyledi. "İyi doktordur" denilerek böbrek taşı tedavisi için dahiliye uzmanına gitmek gibi yanlış branştan sağlık hizmetini almak amacıyla çabalayanların da yanlış bir uygulamanın içinde olduğunu kaydeden Dr. Özden, bölgede yaşanan diğer bir yanlışın ise 'Çok ilaç yazan doktor, iyi doktordur' ve 'Çok ilaç almak, çabuk iyileştirir' inanışlarının olduğunu ifade etti.

Dr. Adem Özden

Hastayı memnun etme çabası ve promosyon baskısı altında kalabilen bazı hekimlerin bu beklentiyi karşıladığını ileri süren Dr. Özden, "Sosyal güvenlik kurumlarının ayaktan tedavi reçetelerinde en fazla dört ilaca izin vermesi ve ilaçtan katkı payı alınması, son yıllarda bu soruna bir nebze çözüm getirmiştir. Yine de kuralmış gibi çoğu reçetede dört kalem ilaç görmek, bu anlayışın değişmediğinin göstergesidir. Bunun sonucunda, devletin trilyonlarca kaybı ve gereksiz yere kullanılan yığınla ilaç sorunu, halen devam etmektedir" dedi. Özellikle kırsaldan gelen hastaların, iğne tedavisinin çabuk iyileştirdiğine ve pahalı ilacın daha etkili olduğuna inandıklarını dile getiren Dr. Özden, "Sadece ülkemizde değil, birçok ülkede ilaç endüstrisinin baskısı altında olan sağlık sektörüne, antibiyotikler başta olmak üzere birçok ilaç arz edilmektedir. Çeşitli kampanyalarla piyasaya sürülen bu daha pahalı ilaçların sağladığı fayda, aslında çok daha ucuz ve uzun süredir bilinen ilaçlarla sağlanabilmektedir" diye konuştu.

➤ Kuş gribinin gen şifresi çözüldü

Vietnamlı bilim adamları bugüne kadar Asya'da 160'tan fazla kişinin ölümüne yol açan öldürücü kuş gribi virüsü H5N1'in gen şifresini çözdü. Vietnam Gençlik Gazetesi, Ho Chi Minh City Pasteur Enstitü'sünün Vietnam'ın güneyinde 2004-2005 yılarında insan ve kuş ölümlerine neden olan virüsün 24 örneğini incelediklerini ve virüsün gen şifresini çözdüklerini duyurdu. Çözülen şifrelerde virüsün genlerinde bazı değişiklikler olduğu ve bu şifrelerin insanlarda kullanılmak üzere bir aşının üretilmesine yardımcı olacağı belirtildi. Vietnam'daki Nha Trang Aşı ve Biyolojik Ürünler Enstitüsü, beyaz fare, Gine domuzu ve yavru horozlarda iyi netice veren kuş gribi aşısından, insanlarda kullanılmak üzere Kasım ayında laboratuarlarda 5 bin doz ürettiklerini açıklamıştı. Söz konusu enstitünün 2007'de diğer 5 bin doz aşıyı uluslararası doğrulama merkezi için üreteceği kaydedildi.
Vietnam Sağlık Bakanlığı, Kasım 2006'nın ortalarından beri insanlarda kuş gribi vakalarına rastlanmadığını duyurdu. Aralık 2003'de hastalığın ortaya çıkmasından bu yana Vietnam'ın 32 bölgesinde 93 kişide kuş gribi görülmüş ve 42 kişi ölmüştü.

➤ İlacı bilinçsiz kullanıyoruz

Adana Eczacılar Odası Başkanı Burhanettin Bulut, ilaçların üzerindeki son kullanma tarihinin yanlış anlaşıldığını belirterek, "İlaç, kullanılmaya başlandıktan sonra en geç 15 gün içerisinde tüketilmelidir. Aksi halde ilaç, sağlığımıza yarardan çok zarar verecektir" dedi.
Bulut, bilinçsiz ilaç kullanımına en güzel örneğin, evlerdeki ecza dolapları olduğunu ifade ederek, "Ecza dolapları, yarısı kullanılmış ilaç kutularıyla doludur. Bunun nedeni, hastanın ilaç ve kullanım miktarı hakkında bilgi sahibi olmayışı ve kendini iyi hissettiğinde tedaviyi yarıda kesmesidir. Ayrıca eşten dosttan duyularak satın alınan ilaçlar da önemli yer tutar. Gerekli miktarda ilaç almak, doktorun tavsiye ettiği tedavi süresince kullanmak ve son kullanma tarihi geçen ilaçları imha etmek gerekir. Biz vatandaşlara, yılda en az bir kez evde bulunan ilaçları eczacıya göstermelerini ve gereksiz olanlar ile kullanım süresi dolanları elemelerini öneriyoruz" diye konuştu.
İlaçların üzerinde yazılan son kullanma tarihinin de yanlış anlaşıldığını vurgulayan Bulut, şunları söyledi:
"Kapsül halinde bulunan ilaçlar için üzerinde yazılı olan son kullanma tarihi geçerlidir. Ancak şişede bulunan göz damlası ve şuruplarda bu durum geçerli değil. İlaç kullanılmaya başlandıktan sonra en geç 15 gün içerisinde tüketilmelidir. Aksi halde ilaç, sağlığımıza yarardan çok zarar verecektir. Bu ilaçları doktorlar, bu süreyi göz önünde bulundurarak vermektedir. Bu nedenle ilaçlar, hastanın tedavisinde kullanıldıktan sonra ecza dolabında saklanmak yerine imha edilmelidir"
Aynı ilacın doktor tavsiyesi olmadan aynı aileden birkaç kişi tarafından da kullanılma hatasına düşüldüğünü hatırlatan Adana Eczacılar Odası Başkanı Bulut, "Türkiye'de yapılan en büyük yanlışlardan biri de doktor tavsiyesi olmadan daha önce alınan ilacın ailenin diğer fertleri tarafından da kullanılması. Verilen ilaçların dozu farklı olduğu için hastalık aynı olsa bile bir çözüm olmaz. Hastalanan kişi mutlaka bir hekime gitmeli. Aksi halde ileride daha farklı hastalıklar ortaya çıkabilir" diye konuştu.